

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **J. R. A.-O.,** zastoupen advokátkou Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou, se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žádosti žalobce o vyplacení odškodného za 14 let a 65 dní nucených prací na území bývalého Československa v letech 1967-1980 a výplaty doživotní důchodové renty, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2010 č. j. 4 Ad 43/2010-58,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna ustanovené advokátky Mgr. Dagmar Rezkové Dřímalové **se určuje** částkou 2400 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60ti dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastoupení nese stát.

Odůvodnění:

Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal včas kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2010 č. j. 4 Ad 43/2010 - 58, jímž byla odmítnuta jeho žaloba a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení.

Z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu vyplývá, že žalobce se u tohoto soudu podáním ze dne 14. 2. 2010 domáhal, aby mu žalovaná vyplatila odškodné za 14 let a 65 dní nucených prací v Československu a vyplácela mu doživotní důchodovou rentu. Na tuto rentu má nárok od 60 let podle francouzských zákonů a proto požadoval

vyplácení 130 % nejnižšího platu ve Francii, tedy měsíčně čistého 1542 euro, což představuje asi 38 550 Kč. Žalobce uvedl, že nikdy nebyl československým státním občanem, je francouzským státním občanem, byl držen násilím v Československu do 30. 10. 1980 pod zfalšovaným příjmením O., ačkoliv se narodil pod francouzským příjmením A. Žalobce odpracoval v Československu 14 let a 65 dní nucených prací, české úřady nemohou donekonečna krýt komunistické zločiny a musejí se začít chovat jako civilizované úřady v rámci Evropské unie. Žalobce rovněž žádal, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení za ztrátu času, korespondenci, poštovní známky a advokátní porady ve Francii. Tuto částku vyčíslil na 47 000 euro, tedy asi na 1 175 000 Kč.

V doplnění žaloby provedeném prostřednictvím ustanovené zástupkyně žalobce uvedl, že se narodil s příjmením A., toto příjmení získal po otci a takto byl také pokřtěn v Praze. Bez jeho souhlasu bylo jeho příjmení změněno na O. a pod tímto příjmením byl také v Československu veden. Podle názoru žalobce se tak stalo záměrně, aby nikdo z rodiny nemohl žádat o vystěhování do Francie a najít rodinu ve Francii a ve Švýcarsku. Žalobce ve svých 18 letech, v roce 1967, požádal o vystěhování do Francie a o zrušení československého státního občanství, což mu nebylo umožněno. Následně byl v letech 1967-1980 opakovaně fyzicky týrán, nesměl cestovat, nebyl mu vydán cestovní pas, nesměl pracovat na strategických a lépe hodnocených místech a nesměl studovat na vysoké škole. Jeho žádosti o vystěhování nebylo vyhověno. V roce 1980 se dostal do Francie, kde od té doby žije a je francouzským státním občanem. Žalobce je toho názoru, že byl v předmětné době v Československu držen násilím proti své vůli. V té době existovala v Československu povinnost být zaměstnán. Vzhledem k tomu, že byl v Československu držen násilím, byl nucen zde pracovat a odpracoval tak 14 let a 65 dní. Žalobce uvedl, že za nucené práce v Československu žádá odškodné ve výši 3 863 000 euro s úrokem 8,5 % od 30. 10. 1980 a od 60. roku věku žádá doživotní rentu ve výši 130 % nejmenšího platu ve Francii, který se nazývá SMIC. To představuje částku přibližně 1546 euro měsíčně.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že rozhodnutím ze dne 9. 2. 2010 čj. 491114358/425 žalobci přiznala od 1. 12. 2009 starobní důchod podle § 31 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. s přihlédnutím k čl. 45 a 46 odst. 2 Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71. Žalobce toto rozhodnutí převzal dne 12. 2. 2010. V rozhodnutí byl žalobce poučen o možnosti podat proti němu písemné námitky do 30 dnů ode dne oznámení tohoto rozhodnutí. Žalovaná uvedla, že součástí spisové dokumentace žalobce není kromě uvedeného rozhodnutí žádné další rozhodnutí, které by vydala do data podání žaloby, ať již z moci úřední nebo na podkladě jiné žádosti žalobce. Žalovaná dále uvedla, že žalobce u ní podal dne 16. 2. 2010 odvolání, které bylo posouzeno jako námitky proti shora uvedenému rozhodnutí o přiznání starobního důchodu. Žalobce v něm požaduje rovněž odškodnění za nucené práce a doživotní rentu. Námitky žalobce byly zamítnuty rozhodnutím ze dne 15. 4. 2010 čj. 441114358/315-JH; toto rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 28. 4. 2010.

Městský soud se nejprve zabýval tím, zda je dána jeho pravomoc ve věci rozhodnout ve správním soudnictví. Soud ocitoval ustanovení § 4 a 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) a dospěl k závěru, že žaloba, která je předmětem této právní věci, nebyla míněna jako žaloba proti rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu žalobci, ale jako samostatný návrh podaný u soudu, jímž se žalobce

domáhá, aby soud uložil žalované povinnost přiznat mu odškodnění za nucené práce a rentu. Městský soud uvedl, že žalobci nemohl vyhovět, protože ve správním soudnictví rozhoduje pouze v rozsahu stanoveném v § 4 s. ř. s. Soud v rámci řízení ve správním soudnictví nemůže uložit správnímu orgánu povinnost vyplácet odškodné a doživotní rentu. Žalobce v žalobě ani v jejím doplnění neupřesnil, z jakých právních předpisů dovozuje svůj nárok na odškodnění a doživotní rentu. Pokud se žalobce domníval, že mu odškodnění a renta měly být přiznány žalovanou v souvislosti s rozhodováním jeho žádosti o starobní důchod, mohl se domáhat přezkoumání rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 15. 4. 2010. Podle sdělení žalované však žaloba proti tomuto rozhodnutí podána nebyla.

Městský soud uvedl, že žalobce uplatnil u soudu tento návrh ještě před vydáním rozhodnutí o námitkách. Pokud by městský soud tento návrh považoval za žalobu proti rozhodnutí o přiznání starobního důchodu ze dne 9. 2. 2010, musel by postupovat podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a návrh odmítnout pro předčasnost. Vyšel by z toho, že rozhodnutí ze dne 9. 2. 2010 bylo napadeno námitkami a v době podání žaloby nebylo ještě řízení o námitkách ukončeno.

Jestliže městský soud vychází z toho, že žalobcův návrh ze dne 14. 2. 2010 není žalobou proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 2. 2010, je dán důvod pro odmítnutí tohoto návrhu, protože soud ve správním soudnictví nemůže ve věci návrhu na uložení povinnosti žalovanému rozhodnout. Takový návrh lze uplatnit u obecného soudu v občanském soudním řízení nebo žalobce může návrh na odškodnění uplatnit přímo u příslušného správního orgánu, který je podle zákona, podle kterého by žalobce odškodnění žádal, k vyřízení věci příslušný. Žalobce neuvedl, podle kterého právního předpisu odškodnění žádá, a proto nebylo možno stanovit, ke kterému správnímu orgánu, případně místně příslušného soudu se má žalobce obrátit. Městský soud tedy postupoval podle § 46 odst. 2 s. ř. s., podle kterého je návrh odmítnut tehdy, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení. Na soud se může obrátit ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení městského soudu.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že usnesením městského soudu ze dne 27. 4. 2010 č. j. 3 Na 108/2010 - 29 byl žalobce vyzván k odstranění vad podání, protože neobsahuje náležitosti žaloby podle § 71 odst. 1 s. ř. s. Byl poučen, že žaloba kromě obecných náležitostí podání podle § 37 odst. 2, 3 s. ř. s. musí obsahovat označení napadeného rozhodnutí a den jeho doručení žalobci; označení výroků rozhodnutí, které žalobce napadá; žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné; jaké důkazy k prokázání svých tvrzení žalobce navrhuje provést a návrh výroku rozsudku.

Zástupkyně žalobce přípisem ze dne 2. 7. 2010 k této výzvě uvedla, že „žalobce podle svého vyjádření trvá na žalobě tak, jak byla podána.“

Kasační stížnost stěžovatel opřel o § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy o tvrzenou nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Stěžovatel uvedl, že městský soud nesprávně posoudil jím podanou žalobu jako žalobu, o níž nepřísluší soudu rozhodovat ve správním

soudnictví (přičemž soud je oprávněn rozhodovat ve smyslu § 4 s. ř. s.), resp. jako žalobu podanou předčasně, neboť je toho názoru, že tento soud je oprávněn o jím podané žalobě rozhodovat.

Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost takto:

Podle § 4 odst. 1 s. ř. s. soudy ve správním soudnictví rozhodují o
a) žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy (dále jen „správní orgán“),
b) ochraně proti nečinnosti správního orgánu,
c) ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu,
d) kompetenčních žalobách.

Podle § 5 s. ř. s. nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, lze se ve správním soudnictví domáhat ochrany práv jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon.

Ze soudního řádu správního v projednávané věci vyplývá, že stěžovatel mohl podat žalobu ve správním soudnictví proti rozhodnutí žalované o námitkách, a to ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí o námitkách; toto rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 28. 4. 2010. Stěžovatel však podal žalobu již dne 14. 2. 2010 a městskému soudu byla doručena dne 18. 2. 2010. Pokud by měla být hledána návaznost na správní soudnictví, pak by bylo nutno konstatovat, že stěžovatel podal předmětnou žalobu dříve, než bylo rozhodnuto o námitkách proti rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu stěžovateli. Žalobu by bylo nutno odmítnout jako nepřípustnou podle § 68 písm. a) s. ř. s., podle něhož žaloba je nepřípustná také tehdy, nevyčerpal-li žalobce řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, připouští-li je zvláštní zákon (nikoli tedy jako předčasně podanou podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s., byť procesní výsledek – odmítnutí žaloby – je stejný).

Městský soud se pokusil postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odstranit vady podání (žaloby) s cílem najít návaznost na správní soudnictví, avšak bezvýsledně, když stěžovatel uvedl, že trvá na žalobě tak, jak byla podána.

Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s právním názorem městského soudu, že žaloba byla podána jako samostatný návrh, nikoli jako žaloba ve správním soudnictví. Jestliže městský soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 2 s. ř. s., postupoval v souladu se zákonem a Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Stěžovateli byla k jeho žádosti ustanovena zástupkyně - advokátka Mgr. Dagmar Rezková Dřímalová, jejíž odměnu a hotové výdaje hradí stát. Nejvyšší správní soud přiznal advokátce odměnu za jeden úkon právní služby (sepis kasační stížnosti) ve výši 2100 Kč [§ 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu] a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 12 odst. 3 advokátního tarifu), celkem 2400 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. dubna 2011

JUDr. Petr Průcha
předseda

senátu